

Normskördar

2005

JO0602

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Jordbrukets produktion

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Jordbruksverket

551 82 Jönköping

Kontaktperson: Hans Jönrup

Telefon: 036 - 15 59 33

Telefax: 036 - 34 01 96

e-post: hans.jonrup@sjv.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

MR/L

701 89 Örebro

Kontaktperson: Olle Funcke

Telefon: 019 - 17 60 51

Telefax: 019 - 17 65 69

e-post: olle.funcke@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Ej tillämpligt då denna produkt baseras på resultaten från andra statistiska undersökningar.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen om officiell statistik (2001:99) och tillhörande förordning 2001:100.

Normskördeberäkningarna sker genom bearbetningar av avidentifierat material från skördestatistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ej tillämpligt. Grundmaterialet tillhör produkterna JO0601 och JO0603.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering

A.10 Syfte och historik

Sedan 1961 har årligen normskördar beräknats för ett antal grödor. Syftet med normskördeberäkningarna är att visa den skörd som man kan förvänta sig under normala odlings- och väderbetingelser. Denna information är tillsammans med information om det faktiska skördeutfallet av värde för bl.a. bedömningar av årsmånens inverkan på jordbrukarnas och hela jordbrukssektorns samlade produktionsutfall. Normskördar beräknas för skördeområden (SKO), län, produktionsområden och hela riket.

A.11 Statistikanvändning

Resultaten från normskördeberäkningarna utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, planering för interventionsåtgärder, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealersättningar).
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden, planering av försök, förädling, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Svenska lantmännen, m.fl. företag för handel och vidareförädling: Export/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.

Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer. Inom miljöområdet används normskördarna för växtnärbalansberäkningar och vid beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag.

A.12 Uppläggning och genomförande

Normskördar beräknas årligen för flertalet av de grödor för vilka skördeskattningar redovisas och för sockerbetor. För varje område och gröda beräknas en normskörd, förutsatt att grödan odlas i nämnvärd omfattning. Beräkningarna sker enligt en enhetlig modell för samtliga grödor och områdesindelningar. Normskörden i ett område beräknas som medeltalet av hektarskördarna enligt skördeskattningarna (leveransuppgifter för sockerbetor) under de sista 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en beräknad skördeutveckling från 15-årsperiodens mitt till det aktuella skördeåret.

Den metod som används är en regressionsmodell med årtal som förklarande variabel samt en stabiliseringsvariabel. Skördeutvecklingen beskrivs med en rät linje, den så kallade trendlinjen. Denna linje baseras på regressionsberäkning med minsta kvadratmetoden. För att dess lutning inte ska påverkas av ojämn fördelning mellan goda och dåliga årsmånar under beräkningsperioden utnyttjas en variabel som speglar årsmånarna. Denna årsmånsvariabel beräknas som skillnaden mellan varje års skörd i 15-årsperioden och medelvärdet av de sex

närmast föregående årens skördar.

För en utförlig beskrivning av beräkningsmodellen hänvisas till statistikrapporten PM MR/LP 1998:3 som kan rekvideras från SCB.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Sedan lång tid tillbaka redovisas varje år beräkningar över normskördar för de vanligare grödorna. Dessa beräkningar baseras på de årligen genomförda skördeskattningarna (och på leveransuppgifter för sockerbetor).

Med normskörden för en gröda inom ett område menas den hektarskörd man normalt kan räkna med i området. Skördeutfallet beror på ett stort antal faktorer. Vissa av dessa är relativt konstanta, till exempel markbonitet och topografi. Andra förändras efterhand, till exempel näringstillförsel, bekämpningsmedelsanvändning, sortval och brukningsmetoder. En tredje grupp, som kan sammanfattas under begreppet årsmån, varierar starkt och oregelbundet mellan åren. Med årsmån avses inverkan på växtodlingen av olika väderleksbetingelser, såsom temperatur, ljus, nederbörd, vind och växtsjukdomar.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- Normskördar 2005 (kg/hektar) för olika grödor.

1.1.1 Objekt och population

Detta är ingen statistisk undersökning utan en kalkyl som utgår från tidigare års skattningar av hektarskördar. Det finns således ingen undersökningspopulation för denna statistikprodukt. Den population, som statistiken avser, utgörs av de jordbruksföretag i landet som odlar de grödor för vilka normskördar redovisas.

1.1.2 Variabler

- Hektarskörd (kg / hektar).

1.1.3 Statistiska mått

De redovisade värdena har beräknats utifrån en regressionsmodell.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Normskördar redovisas totalt för riket samt för skördeområden, län och produktionsområden och för följande grödor:

- *Spannmål*: höstvet, vårvete, råg, vårkorn och havre.
- *Potatis*: matpotatis och potatis för stärkelse
- *Oljeväxter*: höstraps, vårraps, höstrybs och vårrybs
- *Sockerbetor*

1.1.5 Referenstider

Normskördar publiceras årligen i juni och avser det årets förväntade hektarskördar.

1.2 Fullständighet

-

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Normskördeberäkningarna baseras inte på någon särskilt genomförd statistisk undersökning. I beräkningarna används resultaten från de senaste femton årens skördeundersökningar, som är statistiska urvalsundersökningar. Tillförlitligheten i normskördeberäkningarna beror därför dels av de urvals-, täcknings-, mät-, bortfalls- och bearbetningsfel som finns i dessa undersökningar dels av det modellfel som finns i beräkningarna.

Av felen i skördeundersökningarna torde främst urvalsfel men till viss del även mätfel påverka tillförlitligheten i statistiken. Se vidare i motsvarande Beskrivning av statistiken för ”Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter” (produkt JO0601) respektive ”Skörd av potatis” (produkt JO0603).

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Ej tillämpligt.

2.2.2 Ramtäckning

Ej tillämpligt.

2.2.3 Mätning

Vid normskördeberäkningarna används resultaten från skördeskattningarnas statistiska urvalsundersökningar. Metoden för dessa undersökningar förändrades under senare delen av 1990-talet, vilket kan ha påverkat nivån på skattningarna. I de redovisade normskördarna finns därför en effekt av denna förändring.

2.2.4 Svartsbortfall

Ej tillämpligt.

2.2.5 Bearbetning

Ej tillämpligt.

2.2.6 Modellantaganden

Beräkningsmodellen bygger på antagandet att årets hektarskörd följer den trend som den aktuella grödan visar de senaste 15 åren. Den använda modellen är flexibel och reagerar bl.a. på trendbrott. Eventuella modellfel kan inte kvantifieras.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått redovisas inte. Bortsett från modellfel är medelfelen i normskördarna ca ± 5 procent till ± 10 procent på SKO-nivå, när tillräckligt beräkningsunderlag finns. På läns-, produktionsområdes- och riksnivå är normskördarna säkrare bestämda.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Normskördar publiceras årligen och avser det årets förväntade skörd.

3.2 Framställningstid

3.3 Punktlighet

Resultaten publicerades enligt plan i juni månad 2005.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Normskörden utgörs av medeltalet av hektarskördarna under de sista 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en trendfaktor. Jämförelser av normskördar över tiden är oftast av mindre intresse även om jämförbarheten är relativt god. Metoden för de undersökningar som ligger till grund för hektarskörde-skattningarna förändrades under senare delen av 1990-talet, vilket kan ha påverkat nivån på skattningarna. I de redovisade normskördarna finns därför under senare år en viss effekt av denna förändring.

För Skåne och Västra Götalands län ”störs” jämförbarheten mellan åren av de länssammanslagningar som skett.

Spannmål redovisas fr.o.m. år 2004 med 14 procents vattenhalt. Tidigare år har spannmål visats vid 15 procents vattenhalt. Ändringen har efterfrågats bland användare av skördestatistiken. Det är en anpassning till den vattenhalt som oftast används vid redovisning av skördeuppgifter för spannmål. Även riks-siffrorna för åren 2000-2004, som i tidigare SM redovisats vid 15 procents vattenhalt, avser nu 14 procent.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Normskördarna bygger på uppgifter från övrig skördestatistik varför jämförbarheten med denna i princip är god. Vid jämförelser bör emellertid beaktas att metoden för undersökningar av hektarskördar förändrades under senare delen av 1990-talet, vilket kan ha påverkat nivån på skattningarna. Denna eventuella nivåförändring har emellertid i endast mindre grad hunnit påverka normskördarna, som baseras på 15 års statistik.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

God sam användbarhet med annan jordbruksstatistik torde föreligga.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Normskördar publiceras årligen i Statistiska meddelanden (JO 15 SM). Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske.

Statistiska meddelanden inom området jordbruksstatistik trycks fr.o.m. 2002 inte längre upp för distribution. I stället för att prenumerera på tryckta Statistiska meddelanden finns det möjlighet att, vid varje tillfälle som officiell jordbruksstatistik publiceras, utan avgift erhålla ett meddelande om detta per e-post tillsammans med publikationen i pdf-format. De som önskar ingå i denna form av prenumerationservice skall sända en anmälan per e-post till gunilla.thorsell@sjv.se

Enskilda exemplar av publikationerna kommer också att kunna erhållas som papperskopior till ett pris av 50 kr per exemplar. Dessa kan vid varje enskilt fall beställas av Marjatta Niemi telefon 036 – 15 59 34, fax: 036 – 34 01 96, post:

Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, e-post: marjatta.niemi@sjv.se

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram, kartor och kommentarer.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i SM. För en utförlig beskrivning av övergången till den reviderade beräkningsmodellen hänvisas till Statistikrapport PM MR/LP 1998:3.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Resultat finns sparade vid SCB.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas

Olle Funcke telefon 019-17 60 51, e-post olle.funcke@scb.se